

SOCIAL KRITIK

NR. 79 - april 2002

TIDSSKRIFT FOR
SOCIAL ANALYSE & DEBAT

tema MENNESKER

Redaktør: Benny Lihme

Redaktionens adresse:

Social Kritik, Nansensgade 66 kld.

1366 Kbh. K

Tlf: 33 93 99 63 eller 45 42 44 83

www.socialkritik.dk

Fax: 33 15 80 76

Giro: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,- for seks numre.

Nummer 79: Kr. 86,-.

Ved køb af studiesæt ydes studierabat.

Bestillinger sendes til redaktionens adresse.

Betaling pr. check eller postgiro.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning:

Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel.

Forsidefoto: Pelle Rink

Tryk: Narayana Press

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:

Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Hans Bonde, Nils Bredsdorff, Ning De Coninck-Smith, Rosmari Eliasson, Tine Rask Eriksen, Bjarne Lenau Henriksen, Thorkild Høyer, Jørgen Jepsen, Ejler Johansen, Margaretha Järvinen, Birgit Kirkebæk, Morten Kjærum, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Langager, Karin Lützen, Anne Løkke, Bent Madsen, Søren Magnussen, Thomas Mathiesen, Jan Morell, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Annick Prieur, Kim Rasmussen, Flemming Røgilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Karen Ellen Spannow, Asger Sørensen, Sune Sunesson, Peter Thielst, Morten Thing, Jørn Vestergaard, Kirsten Weber, Jacob Hilden Winsløw.

Et interview om psykiatriske patienters muligheder for at komme sig/"recovery" (Social Kritik nr.76), bruger den fransk-svenske psykolog Alain Topor en metafor for at belyse den psykiatriske behandlingsforsknings blinde pletter, hvad "recovery" angår. Forskningen er at sammenligne med den fulde mand, der kommer sent hjem og foran gadedøren opdager at han har tabt nøglen. Lidt længere nede ad vejen er der en gadelygte, hvor han tumler hen. Mens han leder kommer en person forbi. Han bliver sat ind i problemet. Og spørger om det er her, manden har tabt sin nøgle. "Nej, nej", lyder svaret. "Men det er det eneste sted der er lys!"

Denne billedgjorte sammenfatning af Topors doktor-disputats om "recovery", henviser til den psykiatriske behandlingsforsknings ensidige måling behandlingsresultater udelukkende i lyset af, hvad psykiatrien selv betragter som behandling, dvs medicin, evt. suppleret med lidt samtaleterapi. Skizofrene mennesker som kommer sig af andre grunde, ligger udenfor psykiatريفorskningens optik eller betragtes ligefrem som irriterende fejlkilder eller jomfrufødsellignende "spontane helbredelser".

Hvad sådanne andre, og altså ikke "spontane" men bestemte personlige og menneskelige forhold kan være, der får sindslidende til at få det bedre? Tja, på en konference i Stockholm om "recovery", indledte den anerkendte psykiatriprofessor fra Yale, John S. Strauss, sit oplæg med en henvisning til Freuds berømte sygehistorie om Ulvemanden. Eller rettere, han henviste til Ulvemandens selvbiografiske skrift, hvor patienten karakteriserer sin behandler. Ifølge Strauss overbetone de Freud betydningen af den psykoanalytiske teori og behandlingsmetode i helbredelsen af Ulvemanden. For som denne selv betoner i sin selvbiografi, var han først og fremmest tiltrukket af personligheden Freud, hans selvsikre og rolige måde at være på i de hyggelige og alt andet end lægekonsultation-agtige stuer i Wiens Berggasse, hvor behandlingen fandt sted. Og, for at pointere forelæsningsens fokus på "recovery", kan "uvedkommende" behandlingsfaktorer iflg. Strauss, som det faktum at Freud i perioder gav Ulvemanden

gratis analyse og ligefrem gav sin klient penge til huslejen, have haft afgørende betydning for dennes vilje til og tro på helbredelse. Det, at Ulvemanden følte at Freud kunne li' ham, gav ham viljen til at samarbejde om den langvarige og smertefulde behandling.

Topor undrer sig i det omtalte interview velbegrundet over den psykiatriske blindhed overfor ganske mange psykiatriske patienters bedring takket være behandlingsmæssigt set "ikke-specifikke faktorer". Det kan vel ikke være rigtigt, at psykiaterne er som små jaloux børn, der kun tåler at deres patienter får det bedre af den psykiatriske behandling.

Ta' nu en aktuel amerikansk polemik om denne problemstilling. I filmen "Et Smukt Sind" om den Nobelprisbelønnede matematiker John Forbes Nash har der således indsneget sig en bemærkelsesværdig afvigelse fra den biografi filmen bygger på. Nash, der i 1959 blev tvangsindlagt med diagnosen skizofren paranoia, får ikke lov til at fremstå som det vellykkede eksempel på "recovery", han var i virkelighedens verden. Det vil sige en person som uden psykiatrisk behandling er kommet sig.

I filmen siger Nash/Russel Crowe, lige før overrækkelsen af Nobelprisen i 1994, at han tager "nyere medicin". Men af Sylvia Nasars biografi om Nash, som filmen bygger på, holdt Nash op med at tage medicin i 1970. Hvorefter han begyndte at komme sig.

Forskellige psykiatriske brugergrupper har protesteret over filmens manipulation. Og "USA Today" d.4.marts har gjort manipulationen til et større offentligt anliggende. Hvilke interesser står bag den alt andet end tilfældige indsmugling af reklame for antipsykotisk medicin? I forbindelse med den offentlighed, der har været omkring sagen, har John Nash selv bekræftet, at han rent faktisk kom sig uden medicin.

li-

INDHOLD

Einar Kringlen DEN FARMACEUTISKE INDUSTRI OG LÆGESTANDEN ...	4
Lars-Henrik Schmidt og Claus Holm FRØER OG TUDSER – OM BRUGEN AF LYKKEPILLER ...	7
Benny Lihme SKØRE VENSKABER.....	10
Jørgen Rud TATOVERET AF PSYKIATRIEN	16
Charlotte Jacobsen og Katrine Johansen DEN STORE FORTÆLLING – om muslimske mænd og danske kvinder.....	22
Britt Holst Lisbjerg DET SOMATISKE GALS KABSSYN – om etableringen af psykiatrien i Danmark	28
Karin Lützen DANSKE PSYKIATERES BESKRIVELSE AF HOMOSEKSUELLE	42
Anders Fogh Jensen DET FÆNGSLENDE BLIK	54
Karen Ellen Spannow SÅ TAGER VI OS EN LILLE EN (anm.)	60
Annick Prieur SOCIOLOGI OG RASERI	61
Karen Ellen Spannow FORSKELLEN, DER GØR EN FORSKEL (anm.)	64
Peter Thielst AK, HVOR UFORANDRET (anm.)	67
Benny Lihme AUTENTISK ANDERLEDESHED (billedartikel)	70
Inge Storgaard Bonfils DE GODE KVALIFIKATIONER	76
H.C. Rasmussen DER SKAL HELD TIL – en gammel mands oplevelse af sin verden	86